

Ya'a tse'e je mumejtsk nak juu' ve'e je Pablo tyuknuja'yi je jaanchja'vivatajk jep Corinto

¹ Atse'e je Pablo, je Nte'yam atse'e xvinkoon jets atse'e n'itut je Jesucristo je kyukátsiva. Ats jets je n'útsamda je n'ajchamda Timoteo, máyam aatse'e je Dios ntuknukexta je jaanchja'vivatajkta juu' ve'e nay'amojkijidup jem corintovit kyajpun kajxm, jets nujom je Nte'yam je jyayu juu' ve'e ijttup jem acáyait y'it jootm. ² Je Nte'yam, juu' ve'e nTee'imdup, jets je nMaja Vintsánamda Jesucristo, je'e tse'e mkunoo'kxadap jetse'e m'ijttinit je y'oy joot maatta.

Ku je Pablo chaachpaaty

³ Yakmaja yakjaancha tse'e y'ijtnit je Nte'yam, je nMaja Vintsánamda Jesucristo je Tyee', je nTee'amda, juu' ve'e xnu'ixkàdaakumdup jetse'e xyakjot'amájimda. ⁴ Je'ets aatse'e xyakjot'amájip pan ti tsaachpaatun aatse'e nyak-najxyp, ax ve'emts aatse'e nyakjot'amájiduvat pan pan jatye'e tsaachpaattup je jot'amajin maat juu' aatse'e je Nte'yam xmooyp ku aatse'e ntsaachpaa'ty. ⁵ Ku aatse'e ntsaachpaa'ty ax jo'n je Cristo chaachpaaty jo'n, je'e kajx ku aatse'e to'k muk n'it je'e maat, nay ve'empats aatse'e je Cristo xyakjot'amaja je'e kajx ku aatse'e to'k muk n'it je'e maat. ⁶ Je'e kajxts aatse'e ntsaachpaa'ty jetse'e xjayejptinit je jot'amajin jets je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp. Je Nte'yam aatse'e xyakjot'amájip, ve'emts miitse'e aats kajx mjot'amájiduvat jetse'e xmuténadat je tsaachpaatun, ve'em ax jo'n aatse'e je tsaachpaatun nmutena. ⁷ To'k aaj to'k jootts aatse'e njava jets tam

miitse'e mnaajk'ítjada je Nte'yam maat. Kux ku xa miitse'e je tsaachpaatun xyaknaxta, ve'em ax jo'n aatse'e je tsaachpaatun nyaknajxpa, myakjot'amájijiduvaps miitse'e je Nte'yam, ve'em ax jo'n aats je'e ve'e xyakjot'amaja.

⁸ Utsta ajchta utsta tsa'ada, ntsajkp xa atse'e jetse'e xnujavadat vintso atse'e ntsaachpaaty jem ásiait y'it jootm, va'ajts makx xa je'e ve'e tyun'ijit, ve'emts atse'e n'ukvinmaajy jets ka'a atse'e kun'amaadaagui je tsaachpaatun, kunku'oo'ki atse'e. ⁹ Ve'em atse'e nnayja'viji ax jo'n je jayu pan pane'e je y'oo'kun kutúkani. Ni vinxú-pats atse'e xka'o'yixji jets atse'e kunkukeek je tsaachpaatun. Je'e kajxts ya'a ve'e tyoojnji kyojtsji jets atse'e viinm nkanayjávajat, je'e ve'e jets atse'e to'k ka'ajyi nnapyámjut jem je Nte'yam y'am kya'm, juu' ve'e je oo'k-patajk duyakjoojntykpajknupap. ¹⁰ Je Nte'yam xa atse'e x'ix xjayejp ku atse'e makx je aja'vin je atsa'kin nyaknajxy, je'ets atse'e xjaa'k'ixup xjaa'k'jayéput ku atse'e je aja'vin je atsa'kin njaa'kyaknaxut. To'k aaj to'k joots atse'e vinjava ntañ jets atse'e xjaa'k'ixut xjaa'k'jayéput ¹¹ je'e kajx ku ats miitse'e xputákada ku atse'e xnutsapkotsta. Ax pan numayts atse'e je jayu xnutsapkotsta, ve'em tse'e numay je jayu je Nte'yam dukukojsjadat je maa'yun kajx juu' atse'e je Nte'yam xtoojnjip.

Pan tyajx kajxe'e je Pablo kyanujkx jep Corinto

¹² Jeja xa ve'e to'k viijn juu' atse'e ntukxoojntkp, je'ets je'e ve'e ku atse'e nkatinyukjávaja jets atse'e va'ajts aaj va'ajts joot jets to'k aaj to'k joot ntsuuna yaja naxviijn, ax nuyojkts atse'e nxoonduk ku atse'e ve'em mnaajk'ítju miits maatta. Je Nte'yam atse'e xtoojnjip je maa'yun jets atse'e ve'em njoojntyka; ka'a atse'e njoojntyka je naxviijnit jayu je vyiinma'yun kajx. ¹³ Je'e jyjits ats miitse'e ntuknuja'yidup juu' ve'e m'o'yixjudup jetse'e xkótstat

jetse'e xvinmótudat, n'a'ixpts atse'e jets va'ajtse'e xvin-motukáxtat, ¹⁴ ve'em tse'e mxoonduktat ats kajx ku ve'e myiinnuvat je nMaja Vintsánamda Jesús, nay ve'empats atse'e nxoojntkpat miits kajxta van'it.

¹⁵ Kux atse'e nnasja'vi jets mjayejptupe'e je vinma'yun ats kajx, ve'em ax jo'n atse'e je vinma'yun njayep miits kajxta, je'e kajxts ats miitse'e ojtš n'ukku'ixuva'anda jetse'e ve'em kumxoojntkti ku ats miitse'e mejtsk nax ojtš kunku'ixta. ¹⁶ Njatsojk xa atse'e jetse'e kunku'ixti naxyji ku atse'e nmiijn yaja macedóniait y'it jaat, jetse'e ux'ook kun'avimpijtadinuva, van'itts atse'e xputákadat ku atse'e nnajkxut jem judéait y'it jootm. ¹⁷ ¿Ka'a ats vine'e oy mpayo'y ku atse'e ve'em nmupaajmtki? ¿Ve'eme'e mvinmayda jets ve'em atse'e juu' nnupaamduka ax jo'n je jayu juu' ve'e duyaktoondup je y'avintso vinma'yun?, juu' ve'e vaandup jets ve'em, óyame'e ve'em dukakutyonuva'anda. ¹⁸ Ax ñuja'vipts je'e ve'e je Nte'yam jets ka'a ats miitse'e nnaajmada “ve'em” ku atse'e nkakutyonuva'añ je n'ayook. ¹⁹ Kux je Jesucristo, je Nte'yam je y'Onuk, je'e juu' ve'e jye'e aats miits ntuknuja'vidu, ats maat je Silas jets je Timoteo, ni vin'ítats je'e ve'e kyava'añ “ve'em” ukpu “ka'a” jetse'e dukakutyún je y'ayook, kyutyuump xa je'e ve'e juu' ve'e kyajtsp. ²⁰ Kux nujom je vaanduk juu' ve'e je Nte'yam myasook, je Cristo kajx xa je'e ve'e yakkutyún. Je'e kajx tse'e nyakmájimda nyakjaanchimda je Nte'yam ku ve'e nva'numda “Amén”, ve'em tse'e nnukojspejtumda juu' ve'e je Nte'yam tyuump kyajtsp je Jesucristo kajx. ²¹ Ax je Nte'yamts je'e ve'e juu' atse'e makk xyak'ijtp to'k muk je Cristo maat, je'ets atse'e xvinkoon ²² jetse'e dukejx je Espíritu Santo jetse'e y'ijtnit yam ats nja'vin kajxm, ve'emts atse'e xtuknuja'vi jets njayejpnp atse'e je y'oy je'e juu' ve'e miinnup.

²³ Ñuja'vipts je'e ve'e je Nte'yam jets ka'anum ats

miitse'e nku'ixta, kux je'e atse'e ntsojk jetse'e xmasook-tinit je mtókinda, ve'emts ats miitse'e nkayaktsaach-paa'ttat. ²⁴ Ka je'epts atse'e n'íxtip vintso ats miitse'e juu' akee'y ntukjaanchjávadat, kux je jaanchja'vin kajxe'e maakk mnaajk'ítjada to'k muk je Jesucristo maat. Je'e atse'e n'íxtip vintso ats miitse'e mputákakat jetse'e ooy je xoojntkun xtunjayéptat.

2

¹ Je'e kajxts atse'e mpayo'y jets ka'a ats miitse'e nyakt-saachvinmaaydinuvat ku ats miitse'e najkx nku'íxtinuva. ² Kux pan ats miitse'e kunyaktsaachvinmáyda, ¿pants je'e ve'e juu' atse'e xyakxoondükup? Miitsjyam xa je'e ve'eda juu' atse'e kunyaktsaachvinmaaydi. ³ Je'e kajxts ats miitse'e ve'em nmuja'yidi kux ka'a atse'e nnajkxu-vaajñ joma ve'e miitsta jets ats miitse'e kunku'íxtinuva je tsaachvinma'yun maat, miitsta, juu' atse'e kuxyakxoojntkti. Nayja'vijinup atse'e tyuva jets ku atse'e nxoondük, mxoojntktuvaps miitse'eda. ⁴ Kux ku xa ats miitse'e nnuja'yidi, va'ajts tsaachvinmaaypts atse'e nve'na jets atse'e ooy ntunnavyinma'yunmoojyji, yaaxts atse'e. Ax ka je'e kajxapts ats miitse'e nnuja'yidi jetse'e nyakt-saachvinmáydats; je'e kajxe'e jetse'e xnujávadat jets ooy ats miitse'e ntuntsokta.

Ku je Pablo vyaajñ jetse'e je jayu yaktokinmee'kxut

⁵ Ax pan jem tse'e juu' ve'e je tsaachvinma'yun duyakjéjidu, ka átsjyapts je'e ve'e xyaktsaachvinmaaydu, nay ve'empa ve'e anañujoma miitsta. ⁶ Je tsaachpaatun juu' ve'e mpaajmjidu je jayu juu' ve'e myaktsaachvinmaaydu, va'ants vanxupji du'litu; ⁷ ñojk'óy mee'kx-jada je tyokin jetse'e xyakjot'amájadat kux ku ve'e je tsaachvinma'yun dukamuténat. ⁸ Je'e kajxts ats miitse'e

nmunoo'kxtukta jětse'e xtuknuja'vidinuvat jětš mtsojktup miits jē'e ve'e. ⁹ Jē'e kajxts ats miitse'e nnuja'yidi jětš atse'e nnujávát pan mkatsupajktup ijke'e. ¹⁰ Jē jayu juu' miitse'e mtokinmee'kxtup, ntokinmee'kxpapts ats jē'e ve'e. Jětš jē'e juu' atse'e tuntokinmee'kx, pan jeme'e jē tyokin jětš atse'e nnee'kxut, miits kajxtats atse'e ve'em tuntún jeja jē Cristo vyinkujk, ¹¹ ve'em tse'e jē Satanás nka'itumō'yumdat jětse'e xkah'amaādaaguimdat, kux nmuja'vimdup xa uu'me'e jětš ti ve'e ñupaajmtkip.

Ku jē Pablo ñavyinma'yunmojyji jēp Troas

¹² Ku atse'e nje'y jem troasit kyajpun kajxm, ooyts atse'e xtun'o'yixji jětš atse'e jē jayu nvaajnjidi jē oy kəts jē oy ayook, ¹³ ax ka'ats atse'e to'k aaj to'k joot n'ijt kuxe'e ats nkapaaty jē n'útsamda jē n'ajchamda Tito. Jē'e kajxts atse'e jem ntsoo'nni jětš atse'e nje'y yaja macedóniait y'it jaat.

Juu' ve'e maādaaktup jē Cristo kajx

¹⁴ Kukajtsja tse'e jē Nte'yam dutsak, jē'e aatse'e xa'ma kajx xyakmaādaakp jē Cristo Jesús kajx. Ijtpts aatse'e ve'em ax jo'n jē pa'ajk xoo'kpa juu' ve'e duyakpa'ajkxoo'k-pajkkajxp to'k jē tajk, ijtpsts aatse'e jē jayu ntuknujava jē Nte'yam jē kyats jē y'ayook vinxup to'k it to'k naxviijn. ¹⁵ Kux ve'em xa aatse'e jē Nte'yam xjayep ax jo'n aatse'e kun'ijt jē pa'ajk xoo'kpa juu' ve'e jē Cristo kudujoyep, ntuknuja'vipts aatse'e jē kyats jē y'ayook pan pan jatye'e jē tyokin nuvaatsjudup jětš nay ve'empa pan pan jatye'e vintókidup. ¹⁶ Jē'e pan pan jatye'e vintókidup, ve'emts aats jē'e ve'e xjávada ax jo'n juu' ve'e oo'k jětse'e xyuu'k, jē chaachpaatunts aatse'e n'ava'nip; ax jē'e tse'e pan pan jatye'e jē Nte'yam yaktsookjudup, ve'emts aats jē'e ve'e xjávada ax jo'n jē pa'ajk xoo'kpa, xa'ma kajx tse'e jyoojntykidinit jē'e kajx juu' aatse'e jē jayu nvaajnjidup.

¿Ax pants n'ite'e o'yixjup jětse'e ya toonk dutónut? ¹⁷ Ax ka'ats aatse'e nve'ema ax jo'n je numay jayu juu' ve'e dutukmeempajktup je Nte'yam je y'ayook; to'k mukts aatse'e n'it je Cristo maat, to'k aaj to'k jootts aatse'e je jayu juu' nvaajñja jeja je Nte'yam vyinkujk, juu' aatse'e xkejxp.

3

Ñumájip tse'e ooy je nam kojstán

¹ Ku atse'e ve'em nva'añ, ¿jidu'lume'e mvinmayda: “Jado'k nax tse'e je Pablo ñay'oñukótsaja”? ¿Ukpu tsojkjup vine'e jět aats miitse'e ntuk'íxtat je nak joma aats miitse'e x'oñukótsada ku aatse'e je jayu nvaajnjada je Nte'yam je y'ayook, ukpu je nak joma aatse'e je jayu x'oñukótsada ku aats miits je'e ve'e nvaajnjada? ² Ax ka'a tse'e. Miits xa ve'e viinmda ax jo'n je nak joma aatse'e nyak'oñukotsa. Jyapana pan pane'e du'ixp vintso ve'e je Nte'yam maat mnapyaajmjidini jětse'e xmasooktini je mko'oy joojntykinda, o'yixjupts je'e ve'e jětse'e dunujávat jět je Nte'yam kajx aatse'e juu' ntuujn nkajts ku aatse'e n'ijt miits maatta. ³ Miitsta xa ve'e ax jo'n je nak juu' ve'e je Cristo viinm kudujaajy aats kajx, ka'a tse'e je tinta maat jya'a ukpu jem tsatsets kajxm yukja'a, jem tse'e mja'vin kajxmda je Nte'yam je y'ayook tyañ je Espíritu Santo kajx, juu' ve'e ijtp jem je joojntyk Nte'yam jya'vin kajxmpa.

⁴ To'k aaj to'k joot atse'e ve'em nva'añ kuxe'e ats jeja je Nte'yam vyinkujk njaanchjáva jět je Cristo kajx aatse'e juu' ntuujn nkajts ku aatse'e n'ijt miits maatta. ⁵ Ka'a aatse'e x'o'yixju jět aatse'e ya toonk ntónut aats ya n'avintso vinma'yun kajx, je Nte'yam kajx je'e ve'e juu' aatse'e ntuump nkajtsp.

⁶ Je Nte'yam kajx xa aatse'e x'o'yixju jět aatse'e je jayu nvaajnjada je nam kojstán juu' ve'e je Nte'yam

yaktaan. Ka'a tse'e ya nam kojstán ax jo'n je pava'nun juu' ve'e je Moisés yakmooy. Kux je pava'nun juu' ve'e je Moisés yakmooy, je'e tse'e du'ava'ni je tsaachpaatun kuxe'e je jayu dukakutyún je pava'nun. Ax ya nam kojstán, je oy kats je oy ayookts ya'a ve'e juu' aatse'e je Espíritu Santo xmooy, je Espíritu Santo, juu' ve'e je jayu dujoojntykinmooy. ⁷ Ku ve'e je Moisés vyajntyk jem kopk kajxm maat je pava'nun juu' ve'e jem tsatsets kajxm yukja'a, ka'a tse'e je israeejlit jayu dumuténidi jetse'e du'íxtat je Moisés je vyijn je y'aaj kuxe'e ooy tyun'ajaj tyun'atu'kx. Oyame'e ooy tyun'ajaj tyun'atu'kx, vintoki tse'e je y'ajajtk. Oyame'e je majin maat ooy tyun'ijit je pava'nun juu' ve'e je tsaachpaatun du'ava'nip kuxe'e je jayu dukakutyonda, ⁸ ¿ax vintsots je'e vine'e nuyojk dukajaa'knumájat je oy kats je oy ayook juu' aatse'e je Espíritu Santo xmooy? ⁹ Oyam tse'e je majin maat ooy tyun'ijit je pava'nun juu' ve'e je tsaachpaatun du'ava'nip, nuyojkts je'e ve'e ooy je majin dutunjayep je kats je ayook juu' aatse'e je jayu nvaajnjp, je'ets je'e ve'e vintso ve'e je Nte'yam je jayu dukatokimpum. ¹⁰ Kux je pava'nun, je majin maat je'e ve'e y'ijit; ax ka'a tse'e uxyam je majin du'ukjajejpní kux nuyojke'e ooy je majin dutunjayep je nam kojstán. ¹¹ Ax ve'em tse'e, oyame'e ñumaja y'ijit juu' ve'e najx, ax nuyojkts je'e ve'e ooy dutunjaa'knumája juu' ve'e taannup xa'ma kajx.

¹² Je'e kajx tse'e, kuxe'e aats je Nte'yam xyaktaajnji je nam kojstán juu' ve'e je majin ooy dutunjayejpp, to'k aaj to'k jootts aatse'e je jayu nvaajnjada je oy kats je oy ayook.

¹³ Ka'a aatse'e ve'em njátuka ax jo'n je Moisés jyatki ku ve'e ñavyinvajji jetse'e je israeejlit jayu duka'íxtat ku ve'e kyoo'k'ajajni kyoo'k'ata'kxni je vyijn je y'aaj.

¹⁴ Ax ka'a tse'e je israeejlit jayu dvinmótudi ti ve'e je Nte'yam chajkp. Uxyam paatna tse'e dukavinmótuda ku

ve'e dukotsta je jujpit kojstán, kux makke'e je kyuvajkta, ve'em tse'e y'itta ax jo'n vinjuu'x je jya'vinda kuy'ijit. Ax ku tse'e je jayu to'k muk y'itta je Cristo maat, ve'em tse'e y'itta ax jo'n kuyakvinjoo'xvaatstini. ¹⁵ Kux ve'em je'e ve'e je israeejlit jáyuda ax jo'n vinjuu'x je jya'vinda kuy'ijit, uxyam paatna tse'e dukavinmótuda je Moisés je jyatyán ku ve'e dukotsta. ¹⁶ Ax ku tse'e je jayu vyinmayumpitta jetse'e ñapyámjada jem je Maja Vintsán y'am kya'm, ve'emts je'e ve'e ax jo'n kuyakvinjoo'xvaatstini, vyinmótudinupts je'e ve'e je oy kats je oy ayook. ¹⁷ Je Maja Vintsán jets je Espíritu Santo, to'kjits je'e ve'e je vyinma'yunda. Ax ku tse'e je Espíritu Santo jem je jayu jya'vin kajxm y'it, o'yixjup tse'e je jayu jetse'e dutónut juu' ve'e je Nte'yam chajkp. ¹⁸ Je'e kajx tse'e n'ijtumda ax jo'n je jayu juu' ve'e kavinjuu'xap, n'ixumdup tse'e je Maja Vintsán je myajin, jets vintso ve'e ya it ñaxy, ve'em tse'e xyaktikts'ataatsumda jetse'e ve'em n'ijtumdinit ax jo'n je Maja Vintsán. Je'ets je'e ve'e tyuump je Espíritu Santo.

4

¹ Ax je'e kajx tse'e kuxe'e je myaa'yun kajx aatse'e je Nte'yam xmooy ya toonk jets aatse'e je jayu ntuknujávadat je oy kats je oy ayook, ni vin'ítats aatse'e nka-jotmootska. ² Ka'a aatse'e ntun nkats juu' ve'e ayu'uts ukpu juu' ve'e kutso'oy, ka'ats aatse'e juu' ntun jets aatse'e je jayu nvin'aa'nút, ni ka'ats aatse'e je Nte'yam je y'ayook nyaktíkuts; je'e aatse'e n'ava'nip juu' ve'e tyúvam jeja je jayu vyinkujk jets jeja je Nte'yam vyinkujk. Ve'em aatse'e njoontyka jetse'e je jayu dunujávadat jets pyaatyp y'akeeguij je'e ve'e aats ya njoontykin maat je Nte'yam je y'ayook. ³ Ax pan jem tse'e je jayu juu' ve'e dukavinmótudup je oy kats je oy ayook juu' aatse'e

n'ava'nip, je'ets je'e ve'eda pan pan jatye'e du'anajkx-idup je tsaachpaatun juu' ve'e xa'ma kajx ijtnup. ⁴ Je ko'oyjáyuvap juu' ve'e duyakkutojkjip je jayu juu' ve'e dutso'oxpajktup je Nte'yam, je'e tse'e duyakvinmama't pan pan jatye'e dukajaanchja'vidup je oy kats je oy ayook, ve'em tse'e je ayook kyatákat jem jya'vin kajxmda jetse'e dukavinmótudat jets ooye'e je majin dutunjayep je Cristo, myaátnavyaatjupts je'e ve'e je Nte'yam viinm. ⁵ Ax juu'ts aatse'e je jayu nvaajnjidup, ka'ats aats je'e ve'e ve'em ntun jets aatse'e je jayu xyakmájat; je Jesucristo jye'ets aats je'e ve'e je jayu nvaajnjp, je'e tse'e je nMaja Vintsánamda, jets aats, nmutoondup nmupajktuups aats miitse'e jetse'e nuyojk xjaanchjávadat je Jesucristo. ⁶ Kux nay je'ejyam je Nte'yam, juu' ve'e dupavaan jetse'e je ajajtk jyéjat joma ve'e je ako'o'ts it, je'e tse'e dukujajp dukuta'kxp yam nja'vin kajxmamda, ve'em tse'e nnuja'vimda jets ooye'e je majin dutunjayep je Nte'yam. Je Jesucristo kajx tse'e ya nuja'vin njayejpumda, je'e tse'e je Nte'yam je myajin je jyaanchin duyaknuxe'xnatajkip.

Y'a'ixts je'e ve'e je Pablo ku ve'e dujayejpnit je nam ni'kx-ukopk

⁷ Ax ya nuja'vin juu' ve'e njayejpumdup, je oy kats je oy ayookts ya'a ve'e, ya'a tse'e dunu'oyikajxp. Je'e kajxts aatse'e je Nte'yam xtukkatajki ya ayook jetse'e oy kye'exut jets je Nte'yam je kyutojkun kajx aatse'e juu' ntun nkats, ka aats ya n'avintsó vinma'yun kajxape'e, aats, juu' ve'e ve'em ijttup ax jo'n je naxto'ts. ⁸ Ax ve'em tse'e, óyam aatse'e ntsaachpaa'ty, ka'ats aatse'e ntsaachvinmá; óyam aatse'e nkanujava ti aatse'e ntónup, ka'ats aatse'e nmay ntaj; ⁹ óyam aatse'e je jayu xjomtún xtitún, ka'ats aatse'e je Nte'yam xmasa'ak; óyam aatse'e n'it ax jo'n je jayu juu' ve'e naxkada'akyani, ka'ats aatse'e nvintoki. ¹⁰ Oyjoma

pan joma aatse'e nnujx, jemts aatse'e kutsa'aga jootm n'it jets aatse'e n'oo'kut. Ve'em ax jo'n je Jesús jem kutsa'aga jootm y'ijit, nay ve'emts aatse'e jem kutsa'aga jootm n'it, ve'em tse'e nuke'xnatáka tyánut aats kajx jets joojntykipe'e je Jesús. ¹¹ Kux namvaat aatse'e njoojntyka yaja naxviijn, xa'ma kajxts aatse'e je oo'kun nvintena je Jesús kajx, ve'em tse'e nuke'xnatáka tyánut aats kajx jets joojntykipe'e je Jesús. ¹² Ax ve'em tse'e, jem aatse'e kutsa'aga jootm n'it jets aatse'e n'oo'knit; ax miitsta, je Cristo kajx tse'e mjoojntykada kuxe'e aats ve'em ntun.

¹³ Jidu'um tse'e je Kunuu'kx Jatyán vya'añ: “Njaanchja'vi atse'e, je'e kajxts atse'e nkajts.” Jidu'um tse'e vya'añ. Nay ve'empa aats, njaanchja'vip aatse'e, je'e kajxts aatse'e nkats. ¹⁴ Ve'emts aatse'e nnujava jets je Nte'yam, juu' ve'e duyakjoojntykpajknuva je Maja Vintsán Jesús, je'ets aatse'e xyakjoojntykpajknuvap je Jesús kajx, nay ve'em-pats miitse'e myakjoojntykpajkjidinvat, jetse'e xyak-je'yumdinit jem je'e vyinkojkm. ¹⁵ Nujom ya'a ve'e, miits je m'o'yin kajxtats je'e ve'e. Kux ve'em ax jo'n ooy tyunnuyoka je maa'yun juu' ve'e je Nte'yam je jayu tyoojnjp, je'e ve'e ku ve'e ooy tyunnuyoka je jayu juu' ve'e je Nte'yam dujaanchja'vidup, numay tse'e je Nte'yam dukukojsjadat jetse'e duyakmájadat duyakjaanchadat.

¹⁶ Je'e kajxts aatse'e jot'amaja n'it; óyam xa ve'e aats ya nni'kx ya nkokp myaj'onuki'ataatsni, makkpajk'ataatsp tse'e aats ya njoot ya nja'vin jóvum xaaj. ¹⁷ Juu' jaty tsaachpaatun aatse'e nyaknajxyp ku aatse'e njoojntyka yaja naxviijn, vee'njits je'e ve'e jetse'e jatyji ñaxy; ax nuyojk tse'e ooy je majin juu' aatse'e njayé'pup ku aatse'e n'ijtnit je Cristo maat xa'ma kajx. ¹⁸ Ka'a xa aatse'e nyakvinkopka juu' ve'e yak'ixp, je'e ve'e juu' ve'e kayak'ixp. Kux juu' xa ve'e yak'ixp, kutókiyupts je'e ve'e; ax juu' tse'e kayak'ixp, xa'ma kajxts je'e ve'e y'it.

5

¹ Kux nmuja'vinup aatse'e jets ku ve'e aats ya nni'kx ya nkopk kyutókiyut, ve'em ax jo'n to'k je tajk kyutóki jo'n, xmooynupts aatse'e je Nte'yam je ni'kx je kopk joma aatse'e ntsaanat, juu' ve'e ka je jayu púmap, juu' ve'e xa'ma kajx ijtnup jem tsapjootm. ² Namvaat aatse'e njayep ya ni'kx ya kopk juu' ve'e uxyam, ve'emts aatse'e ax jo'n je ta'axtajk y'uj ya'axy ku ve'e je y'ónuk duyakke'exuva'añ, ooyts aatse'e ntuntsak jets aatse'e je Nte'yam xmooynit je ni'kx je kopk juu' aatse'e njayejpnpup jem tsapjootm ³ jets aatse'e ve'em nka'ítut ax jo'n je jayu juu' ve'e nuva'ajts axva'ajts. ⁴ Tsaachvinmaaypts aatse'e kuxe'e aats ya naxviijnit ni'kxukopk njayep, ntsaachja'vipts aatse'e ax jo'n aatse'e yaja n'it; ka je'epts aatse'e ntsajkp jets aatse'e je Nte'yam ya pak ni'kxukopk xyakkeekjat, je'e aatse'e ntsajkp jets aatse'e xmooynit je nam ni'kxukopk. Ve'em tse'e ya ni'kx ya kopk juu' aatse'e njayejpp, juu' ve'e oo'kp, ve'em tse'e vyimpijtnit to'k je ni'kx je kopk juu' ve'e ni je vin'ita koo'k'oo'knup. ⁵ Je Nte'yam tse'e viinm dunupaajmtki jetse'e ve'em tyónjut kyótsjut, je'e tse'e dukejx je Espíritu Santo jetse'e y'ijtnit yam aats nja'vin kajxm jets aats ya'a ve'e xtuknujava.

⁶ Je'e kajxts aatse'e xa'ma kajx n'it to'k aaj to'k joot jets aatse'e nnujava jets namvaat aatse'e ya ni'kx ya kopk njayep, ka'ats aatse'e n'it jem je Maja Vintsán vyinkojkm; ⁷ kux je'e xa aatse'e n'a'ixp juu' ve'e kayak'ixp, ka je'ep juu' ve'e yak'ixp. ⁸ To'k aaj to'k joot aatse'e n'it, njatsajkpts aatse'e jets aatse'e ya nni'kx ya nkopk nmaatnavya'kxjut jets aatse'e n'ijtnit joma ve'e je Maja Vintsán. ⁹ Je'e aatse'e nyakvinkókip jets aatse'e ntónut juu' ve'e je Maja Vintsán chajkp, pan njayejpp aatse'e ya nni'kx ya nkopk uk pan ka'a. ¹⁰ Kux to'k ka'ajyji ve'e je jayu duvinténidinit je Cristo jetse'e yaktokim-

payo'ydinit, ve'em tse'e to'k jado'k yakmooydinit juu' ve'e tukkadaakjudup, pan oy uk pan ka oy je'e ve'e juu' ve'e tudutonda tudukotsta ku ve'e je ni'kx je kopk maat tuy'itta.

Vintso je jayu je oy joot dujayéptat je Nte'yam maat

¹¹ Kux aatse'e nnujava vintso je'e ve'e ku ve'e je Nte'yam yaktsa'aga, je'e kajxts aatse'e n'ix pan vintso aatse'e je jayu ntukpákut je tuvutoo'. Njuja'vip tse'e je Nte'yam vintso aatse'e njáyuva njoojntyka, n'a'ixpts atse'e jets mnuja'vidupe'e jets oy je'e ve'e juu' aatse'e ntuump nkajtsp. ¹² Ka'ats atse'e ve'em nva'añ jets aatse'e nnamyájjat, je'e atse'e ntsajkp jetse'e xnujávadat jets oy je'e ve'e juu' aatse'e ntuump nkajtsp, ve'em tse'e m'o'yixjadat jetse'e xyak'amo'ottat je jáyuda juu' ve'e namyájjidup je'e kajxta pan pan jatye'e dutoondup juu' ve'e je numay jayu chojktup jetse'e dukayakvinkópkada vintso ve'e je jayu je jyootta je jya'vinda. ¹³ Jeme'e je jayu juu' aatse'e xtijtup ka víjap. Ax pan ka víjapts aatse'e, je Nte'yam kajxts je'e ve'e; ax pan vijts aatse'e, miits kajxta tse'e. ¹⁴ Je tsojkun juu' ve'e je Cristo pyaam yam aats nja'vin kajxm, ya'ats aatse'e xka'mip, kux nnuja'vinup aatse'e jets je'e ve'e to'k xku'oo'kimdu. Ax je'e kajx tse'e kuxe'e to'k ka'ajyji je jayu duku'oo'ki, to'k ka'ajyji tse'e je jayu y'it jem je oo'kun kya'm. ¹⁵ Ax je'e tse'e uk'oo'k anañujoma je jayu kajx jetse'e jyoojntykidinit ka je y'avintso vinma'yun kajxapta, je Cristo kajxe'e, je'e juu' ve'e uk'oo'k je'e kajxta jetse'e jyoojntykpajknuva. ¹⁶ Ka'a tse'e je jayu dunujávada vintso ve'e je jayu je jyáyuvinda je jyoojntykinda ku ve'e koojyji je jayu du'a'íxtukta. Ve'em aatse'e nnasja'vi jets ve'eme'e je Cristo ax jo'n jyapana; ax kuts aats je'e ve'e n'ixa, ka'ats aatse'e ve'em n'ukvinmaayni. ¹⁷ Ax ve'em tse'e, pan pan tse'e ijtp to'k muk je

Cristo maät, je nam joojntykints je'e ve'e jyajejpp, ta xa ve'e ñaxy juu' ve'e tuy'it, tum namts je'e ve'e juu' jaty tutyaanni.

¹⁸ Ax je Nte'yamts ya'a ve'e nujom dutonkajx, je'e tse'e xmujot'o'yimdinu je'e maät je Cristo kajx, je'ets aatse'e xmooy je toonk jets aatse'e je jayu ntuknujavadat vintso ve'e y'ittat oy joot je Nte'yam maät. ¹⁹ Je maa'yun kajx juu' ve'e je Cristo tyoon, je'e kajx tse'e je Nte'yam je jayu dukoo'kmujot'aajnini, ax ve'em tse'e je Nte'yam je jayu dukatukkuvet je tyokin jets aatse'e xtukkatajki ya oy kats ya oy ayook jets aatse'e je jayu nvaajnjadat. ²⁰ Je'e aatse'e xpaam jets aatse'e n'it je Cristo je kyukat-siva. Nmunoo'kxtktupts ats miitse'eda, ve'em ax jo'n je Nte'yam viinm kummunoo'kxtkjidi jo'n, je Cristo kajxts ats miitse'e nmunoo'kxtukta jetse'e mnamyujot'oyajadat maät je Nte'yam. ²¹ Ka'a xa ve'e je Cristo tyokintuujn; ax uu'm kajxta tse'e je Nte'yam pyaajmji ax jo'n je tokinax jayu kuy'ijt jo'n. Ve'em tse'e dutuujn jetse'e to'k muk je Cristo maät oy joot n'ijtumdnit je Nte'yam maät.

6

¹ Ax ve'em tse'e, miits, juu' aatse'e je Nte'yam ntukmaätmutoondup ntukmaätmupajktup, nmunoo'kxtktup tse'e jets ka'a ve'e xkamajapámdat je maa'yun juu' ve'e je Nte'yam xtoojnjimdudup. ² Kux jidu'ume'e je Nte'yam vya'añ, ve'em ax jo'n jatyañ y'it jep Kunuu'kx Jatyán kujxp: “Jeji xa ve'e je xaaj ku ats miitse'e nkats'amotunajxti, ku ats miitse'e mputajkidi jetse'e nyaktsookti.” Jidu'um tse'e vya'añ. Uxyam tse'e je xaaj juu' ve'e je Nte'yam ñukojts ku ve'e y'oya jetse'e je mtókinda mtuknuvaatsjidinit jetse'e xjajejptninit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp.

³ Ka'a aatse'e ntun pan vintso ve'e je jayu dukajaanchjavadat je Jesucristo, ve'em tse'e je jayu kyava'anut jets ka óyap je'e ve'e juu' aatse'e ntuump nkajtsp. ⁴ Nujom juu' jaty aatse'e ntuump, ve'emts aats je'e ve'e ntun jetse'e je jayu dunujávatat jets je Nte'yam aatse'e nmutuump nmupujkp. Nuu'k aaj nuu'k jootts aatse'e nmutena je tsaachpaatun, nmuténipts aatse'e ku aatse'e juu' xka'ijtja jets ku aatse'e nyaknaxy je cho'ox je'e, ⁵ yakvojpppts aatse'e jetse'e nyakpoxuntakpum, ntuknajxypts aatse'e ku ve'e je jayu yoojmukta y'ajxukta, mak toonkts aatse'e nyaknajxyp, ka'ats aatse'e nma'aj n'it jets ayoojip axajipts aatse'e. ⁶ Va'ajts aaj va'ajts jootts aatse'e njáyuva njoojntyka, nnuja'vinuupts aatse'e je oy kats je oy ayook, nmuténipts aatse'e juu', napyajmjupts aatse'e oy jayu maat anañujoma je jayu, je Espiritu Santo tse'e ijtp yam aats nja'vin kajxm, to'k aaj to'k jootts aatse'e je jayu ntsak, ⁷ tyúvamts je'e ve'e juu' aatse'e je jayu ntuk'ixp, yaknuk'e xnatajkipts je'e ve'e je Nte'yam je myakkin aats kajx. Jem tse'e je jayu pan pan jatye'e dutso'oxpajktup je ayook juu' aatse'e je jayu nvaajnjidup; nay jempa tse'e pan pan jatye'e dukuvajktup. Ax pan xtso'oxpajkpts aatse'e je jayu uk pan x'oyja'vip aatse'e, je'ets aatse'e n'ixtip pan vintso aatse'e juu' ntónut nkótsut ax jo'n je Nte'yam dutsak jo'n. ⁸ Jem tse'e je jayu juu' aatse'e xvintsa'kidup, nay jempa tse'e juu' aatse'e xvinkojtspejttup, jeme'e juu' aatse'e x'oñukojsidup, nay jempa tse'e juu' aatse'e xko'oñukojsidup. Oyame'e je jayu vya'anda jets taayip aatse'e, je'ets aatse'e nkajtsp je tyuv je'e. ⁹ Jem tse'e juu' aatse'e xvijnk'ixtup, nay jempa tse'e juu' aatse'e xyakmájidup. Jem aatse'e kutsa'aga jootm n'it jets aatse'e n'oo'kut, ax joojntykipts aatse'e; xyaktsaachpaatp aatse'e je jayu, ax ka'ats aatse'e xyak'aa'k; ¹⁰ tsaachvinmaayp aatse'e, ax xa'ma kajxts aatse'e njayep juu' aatse'e ntukx-

oojntkp; ayoop aatse'e, ax numay tse'e je jayu dutuk'oya juu' aatse'e ntuump nkajtsp; ka'a aatse'e ti n'ix njayep, ax nujom juu' jatye'e ijtp, aats je n'o'yin kajxts je'e ve'e.

¹¹ Miitsta, utsta ajchta utsta tsa'ada pan pan jatye'e tsuunidup jem Corinto, to'k aaj to'k joot xa ats miitse'e nmukotsta, nujomts aats miitse'e nmo'oda ya njoot ya nja'vin, ¹² ka'a ve'e tii ni tia juu' aats miitse'e nkavaa-njidup; miits xa ve'e viinm mkapaamdup je mjootta je mja'vinda aats maat. ¹³ Nmunoo'kxtktup xa ats miitse'e, ve'em ax jo'n je onuk tee' dumunoo'kxtuk je y'onuk, yak'ava'atsta to'k aaj je mjootta je mja'vinda. Mo'oda aats to'k aaj je mjootta je mja'vinda, ve'em ax jo'n aats miitse'e nmo'oda ya njoot ya nja'vin.

¹⁴ Ka'a tse'e m'ittat je'e maatta pan pan jatye'e je Maja Vintsán dukajaanchja'vidup, ve'em ax jo'n numejtsk je tsapkaaj y'it jep kuka'aj pa'tkup. Kux, ¿ti je'e ve'e tyukmaatjajeyjpp je'e juu' ve'e je y'oy je'e dutoomp maat je'e juu' ve'e je kyo'oy je'e dutoomp, ukpu tits je'e ve'e tyukmaatjajeyjpp je ajajtk it maat je akoo'ts it, ¹⁵ ukpu je Cristo maat je Satanás, ukpu je'e juu' ve'e dujaanchja'vip je Maja Vintsán maat je'e juu' ve'e dukajaanchja'vip? ¹⁶ ¿Pyaatyp y'akeegup je'e vine'e jetse'e je jayu dvinjá-vadat dvintsa'agadat je apamnax joma ve'e je joojntyk Nte'yam je chaptajk? Miits xa ve'e m'ijttup je Nte'yam je chaptajk, kux jeme'e mja'vin kajxmda y'it, ve'em ax jo'n je Nte'yam viinm vyaajñ:

Tsaanap jets joojntykap xa atse'e je'e maatta,
ats tse'e xNte'yamadap,
je'ets atse'e njáyuvadap.

Jidu'um tse'e vyaajñ. ¹⁷ Je'e kajx tse'e kuxe'e n'ijtumda je Nte'yam je jyayu, va'an tse'e duto'numda ax jo'n je Maja Vintsán vyaampa jidu'um:

“Pítsumda joma ve'e je'e jets najkxta viijnk tsov,

ka'a tse'e je jayu xtukmaattóndat juu' ve'e ka óyap,
 van'itts ats miitse'e nkuváktat,
¹⁸ atsts je'e ve'e je mTee'da,
 miitsts atse'e je n'ónukta.”
 Jidu'um tse'e vyaajñ je Maja Vintsán, juu' ve'e nujom
 duka'mikajxp.

7

¹ Je'e kajx tse'e, miitsta, juu' aatse'e ooy ntuntsojk-
 tup, kuxe'e je Maja Vintsán je vaanduk ve'em duyak-
 taajñ, va'an tse'e dunaajk'ijtunjada va'ajts, ve'em ya
 nni'kxamda ya nkópkamda jets ve'em ya njootamda ya
 nja'vinamda, va'an tse'e dumasookumdini nujom juu'
 jatye'e ka óyap jetse'e nvinja'vimdinit nvintsa'kimdinit je
 Nte'yam.

Kyuvqjktu tse'e je coriintovit jayu juu' ve'e je Pablo jyaay

² ¡Yak'ava'atsta to'k aaj je mjootta je mja'vinda jets
 aatse'e jem n'ítut! Ni pana xa aatse'e nkamutokintún,
 ni pánats aatse'e nkayakma'aty je vyinma'yun, ni pánats
 aatse'e nkako'otyún. ³ Ka je'e kajxapts ats ya'a ve'e
 nkats jets ats miitse'e ntokimpámdat, je'e kajxe'e kuxe'e
 ats miits ooy ntuntsokta. Ta atse'e nva'añ jets yam ats
 miitse'e nja'vin kajxm nyak'itta, pan joojntykip atse'e
 uk pan oo'kp atse'e. ⁴ To'k aaj to'k joot xa ats miitse'e
 njávada, ooyts ats miitse'e ntunyakmájada, miits xa atse'e
 xyakjot'amájidup. Oyam atse'e ntsaachpaa'ty, ooyts ats
 miitse'e xtunyakxoondukta.

⁵ Van'ítani ku atse'e nje'y yaja macedóniait y'it jaat,
 ka'ats atse'e mpaa'kx, may viijn je'e ve'e vintso at-
 se'e ntsaachpaaty, nañupojtukjudu tse'e je jayu muxim
 muyam kux ka'a ve'e je oy kats je oy ayook dukuvaku-
 vaandi, ooyts atse'e je vinma'yun ntunjayejp. ⁶ Ax je

Nte'yam, juu' ve'e duyakjot'amájiip pan pane'e tsaach-paatp, je'ets atse'e xyakjot'amaji ku ve'e je Tito jye'y. ⁷ Ax ka je'e kajxjyapts atse'e xyakjot'amaji ku ve'e jye'y, je'e kajxpa ve'e ku miits je'e ve'e xyakjot'amájiidi, ve'em atse'e xnuujmi jets x'ixuvaandup ats miitse'e, jets mtsaachvin-maaydupe'e, jets xvinmaaydup atse'e, ya'a kajxts atse'e nuyojk ntunjaa'kxoonduk.

⁸ Oyam atse'e nviijnka'vi ku atse'e nnuja'vi jets myaktsaachvinmaajyjudu ve'e je nak juu' ats miitse'e ntuknukejxtu, ka'ats ats je'e ve'e n'ukviijnka'vini. ⁹ Xoojntkpts atse'e uxyam, ka je'e kajxap tse'e kuxe'e mtsaachvinmaaydi, je'e kajxe'e kuxe'e je tsaachvinma'yun myakvinmayumpijjidi jetse'e xmasookti je mko'oy joojntykinda, ve'em ax jo'n je Nte'yam dutsak jo'n. Ax ka'a tse'e mtijajtjidi juu' ve'e ka oyap ats kajx. ¹⁰ Kux ku xa ve'e je jayu chaachvinmáy ax jo'n je Nte'yam du'oyjava jo'n, ka'ats je'e ve'e ñaajk'itju jep tokin jaatp jetse'e du'ix vintso ve'e dujayejpnit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp. Ax ku tse'e je jayu ve'em vyinmayumpit, ka'a tse'e ux'ook chaachvinmáy kux tyoone'e ve'em. Ax ku tse'e je jayu chaachvinmáyda ax jo'n je jayu juu' ve'e dumaat-navyaa'njudup je naxviijnit je kyo'oy je'e, je'e tse'e je jyoot je jya'vin duyakvintókinup xa'ma kajx. ¹¹ Íxtats n'it vintso ve'e tumto'nuxjada ku ve'e mtsaachvinmaaydi ax jo'n je Nte'yam du'oyjava jo'n, mkuvajktu tse'e juu' ats miitse'e ntuknuja'yidu jetse'e oy mtanuva'anda ats maat, m'eijkjudu tse'e je tokin kajx juu' ve'e yaktoon, mtsa'kidu tse'e kux ku ve'e mka'adat jep tokin jaatp, x'ixuvaanduts atse'e, ooy tse'e xtuntsokta jetse'e xtóndat juu' ve'e pyaatyp y'akeegui. Tum oy tse'e xtoondi nujom juu' ats miitse'e ntuknuujmidu. ¹² Ax ve'em tse'e, ku ats miitse'e nnuja'yidi, ka je'e kajxapts ats je'e ve'e ntuujn je jayu kajx juu' ve'e tokinton, ni je'eva tse'e juu' ve'e yakmutok-

intoon, jeja ats miitse'e je Nte'yam vyinkujk nmuja'yidi jetse'e nuke'xnatáka tyánut jets ooye'e xtuntsokta jetse'e oy mtaandinit ats maat. ¹³ Je'e kajxts aatse'e jot'amaja n'it.

Ax ka je'e kajxjyapts atse'e njot'amaji je ayook kajx juu' atse'e je Tito xyakje'yji, nuyojkts atse'e njaa'kxoojntk ku atse'e n'ix jets va'ajts xoojntkpe'e je Tito kuxe'e miits je'e anañujoma xyakxoojntkti. ¹⁴ Nyakmájidu ats miitse'e ku atse'e je Tito nnuujmi vintso ve'e mnaajk'ítjada je Nte'yam maat, ax ka'ats atse'e kuts'ooy xyaktaandi, kux-e'e ve'em myakpaatti. Tyúvam xa je'e ve'e je kats je ayook juu' aats miitse'e nvaajnjidu. Nay ve'empa tse'e, tyúvamts je'e ve'e pyítsumpa je ayook juu' atse'e ntuknuujmi je Tito ku ats miitse'e nyakmájidi. ¹⁵ Ax ve'em tse'e, nuyojk tse'e je Tito mjaa'ktsókjada ku ve'e dujaa'myéts vintso ve'e apaamduka m'itta jetse'e xkatsapáktat je Nte'yam jets vintso ve'e je Tito viinm xkuvajkti je vintsa'kin maat. ¹⁶ Xoojntkpts atse'e n'it kux vinjava atse'e ntañ jets mtoondupe'e juu' ve'e je Nte'yam chajkp.

8

Juu' ve'e yajktup to'k aaj to'k joot

¹ Utsta ajchta utsta tsa'ada, ntsajkp xa atse'e jetse'e xnujávadat vintso ve'e nuke'xnatáka tyañ je maa'yun juu' ve'e je Nte'yam tyoojnqip je jaanchja'vivatajкта juu' ve'e nay'amojkijidup yaja macedóniait y'it jaat. ² Ooyts je'e ve'e tyuntsaachpaatti, ax myuténidu tse'e. Oyam tse'e ayooova jáyuda, ooy tse'e tyunxoojntkti, ve'em tse'e je putajkin duyajkti ax jo'n je kumeen jayu kuy'ijtti jo'n. ³ Nvaajnjidup ats miitse'e jets to'k aaj to'k joote'e duyajkti nujom juu' jatye'e o'yixjudup, jetse'e nuyojk. ⁴ Ooy aatse'e xtunmunoo'kxtkti jets aatse'e nyakjátut jetse'e duputajkiduvat je Nte'yam je jyayu juu' ve'e tsuunidup

jem Judea. ⁵ Ax nuyojk tse'e dutoondi jets ka'a ve'e juu' aatse'e n'uk'a'ix. Too'vajkpts je'e ve'e ñapyaajmjidi jem je Maja Vintsán y'am kya'm, van'it tse'e aats maat ñapyaajmjuduva ax jo'n je Nte'yam dutsak jo'n. ⁶ Kuxts je'e ve'e ve'em dutoondi, oyts atse'e nja'vi jets atse'e je Tito nmunoo'kxtk jetse'e mputákajadat ku ve'e jyaa'kyak-pakmókut je meen juu' miitse'e mpaamdup, ve'em tse'e xyakkukáxadat ax jo'n xtsoo'ntkti jo'n. ⁷ Mnumájidup xa miitse'e nujom, ni ka to'k viijnjyap. Ve'em xa miitse'e mva'anda jets ooye'e xtunjaanchjávada je Jesucristo, ooye'e je nuja'vin xtunjayepta, ooye'e xtunkojt-snáxta je Nte'yam je y'ayook, ooye'e xtuntonuva'anda juu' ve'e je Nte'yam chajkp, jets ooy aats miitse'e xtuntsokta. Ax ve'emts atse'e ntsak jetse'e xnumájiduvat ku ve'e xputákada je nmujaanchja'vivatajkamda juu' ve'e tsuunidup jem Judea.

⁸ Ka'ats ats miits ya'a ve'e ntukpava'anda, je'ejyji atse'e ntsajkp jetse'e nuké'xnatáka tyánut je tsojkun juu' ve'e mjayeptup ku ve'e xtoonduvat ax jo'n je viijnk jaanchja'vivatajk dutonda jo'n. ⁹ Kux mnuja'vidinup xa miitse'e vintso ve'e je Maja Vintsán Jesucristo je maa'yun xtoojnjimdi. Jyajejp tse'e ooy je majin, ax ayoop tse'e vyimpijt uu'm kajxamda jetse'e ve'em ntukmaatjajejpumdinit je myajin.

¹⁰ Jidu'um xa atse'e nvinmay: Miits je m'o'yin kajxta xa je'e ve'e jetse'e xyakkukáxadat juu' ve'e mton'ukvaandu juktu'uj, miits tse'e too'vajkp je meen mpakmojk'ukvaandu jetse'e xtuntsojkti jetse'e ve'em xtóndat. ¹¹ Ve'em ax jo'n ooy xtuntsojkti jetse'e je putajkin xtóndat juktu'uj, ve'em tse'e xyakkukájxiduvat, to'k jado'k miitse'e xpámdat pan vintso ve'e juu' x'ixta xjayepta. ¹² Kux pan yakuvaampjyam xa ve'e je jayu juu', kuvajkuxjupts je'e ve'e je Nte'yam ku ve'e duma'a pan vintso ve'e juu'

du'ix dujayep; ka'a tse'e je Nte'yam x'amótumda juu' ve'e xka'ijtjimdud.

¹³ Ka je'epts atse'e ntijp jets miitse'e xvin'ayóvdat jetse'e je viijnk jayu munuyojk dujayéptat; ¹⁴ je'e ve'e yaksojpk jetse'e juu' y'akijpxat. Mjayejptup xa miitse'e uxuyam juu' ve'e mtukyakpo'oktap juu' je'e ve'e ka'ij-tuxjudud; ax ku tse'e jado'k naxpa, van'itts je'e ve'e dujayejptuvat juu' ve'e mtukyakpookuxjadap ku miitse'e juu' mka'ijtuxjuduvat. Ax ve'em tse'e juu' y'akijpxat, ¹⁵ ve'em ax jo'n je Kunuu'kx Jatyán vyaampa: “Je'e pane'e ooy juu' dutumpakmojk, ka'a tse'e kyunajxuxji; jets je'e pane'e yuu'n vee'n juu' dupakmojk, ka'a tse'e kyanu-paaduxji.”

Je Tito maat je myujatyoo'da

¹⁶ Nkukojsjipts atse'e je Nte'yam ku ve'e dupuujm jem je Tito jya'vin kajxm nay je'ejyam je vinma'yun juu' atse'e njayejpp miits kajxta. ¹⁷ Ka je'ejyape'e kyuvajk juu' ats je'e ve'e n'amotu, viinnm je'e ve'e ooy mtumputakava'anjada, je chojkun kajxam miits je'e ve'e uxuyam najkx mku'ixjada.

¹⁸ Je Tito maatts aatse'e nkex to'k je n'útsamda je n'ajchamda juu' ve'e oy yaknukojsjps ooyjoma joma ve'e ñay'amókajada je jaanchja'vivatajtkta, kux ooye'e je jayu dutuntuknujava je oy kats je oy ayook. ¹⁹ Ax ka je'ejyap tse'e ku ve'e oy yaknukats, je jaanchja'vivatajke'e vinkoojnjudu jets aatse'e xmujatyoo'at jetse'e xtukputajkimdat ya maa'yun juu' ve'e nto'numdup, ve'em tse'e je Maja Vintsán yakmaja yakjaancha y'ítut jetse'e nyaknuke'xnatajkimdat jets ooye'e ntuntsojkumda je n'útsamda je n'ajchamda jets je n'útsamda je ntsa'aamda jem Judea. ²⁰ Ve'emts aatse'e ntun jets aatse'e ni pana

xkapakótsut ku ve'e vya'anut jets ka'a aatse'e ntukka-tajkikúx je may meen juu' miitse'e tuxyakta, ve'em mitsta ve'em je viijnk jaanchja'vivatajka. ²¹ Ve'emts aatse'e ntonuva'añ juu' ve'e pyaatyp y'akeegui, ka jeejyap tse'e je Maja Vintsán vyinkujk, ve'empa ve'e jeja je jayu vyinkujk.

²² Je'e maattats aatse'e nkejxpa jado'k je n'útsamda je n'ajchamda juu' ve'e duyaknūke'xnatajki jets oye'e dukutyún may viijn. Ax nuyojk tse'e uxyam dutsak jetse'e oy dukutyónut ya toonk ku ve'e dumotu juu' ve'e mtonuvaandup. ²³ Pan jem xa ve'e juu' ve'e du'amotutúvip pan pan je'e ve'e je Tito, ve'em tse'e xnaajmatat jets ats je'e ve'e je nmujatyoo' jets ats je'e ve'e nmaattuump jets miitse'e mputákajadat. Uk pan y'amotutúvidup tse'e pan pan je'e ve'eda je utsta je ajhta juu' ve'e myaatta, ve'em tse'e xnaajmatat jets je jaanchja'vivataj je'e ve'e kejjjudup jets je Cristo je'e ve'e yakmájidup yakjaanchidup. ²⁴ Yaknūke'xnatakada jeja je jaanchja'vivataj vyinkujka jets ooy miits je'e ve'e xtuntsokta, ve'em tse'e je viijnk jaanchja'vivataj dunujávatat jets tyúvam aatse'e nva'añ ku aats miitse'e nyakmájada.

9

Juu' ve'e yakpakmojk je uts je ajch kajxta jets je uts je tsa'a kajxta

¹ Ka'a tse'e vyinkopka jets ats miitse'e nnujáyadat jetse'e xpakmóktat je meen jetse'e je Nte'yam je jyayu xputákadat, ² kux nmuja'vinup atse'e jets ve'eme'e xtonuva'anda. Nyakmájidu ats miitse'eda ku atse'e nnuujmidi je'e pan pan jatye'e tsuunidup yaja macedóniait y'it jaat jets myakuvaandupe'e je putajkin, juktu'ujani tse'e xnupaamdukada. Ax numay tse'e ya macedóniait jayu ñaajkxoojntkpákjada ku ve'e du'amotunaxta vintsō ve'e

juu' xtonuva'anda. ³ Oyam tse'e vye'ema, nkejxtupts atse'e ya utsta ya ajchta kux kadi atse'e ntañ ka óyap je'e kajx juu' atse'e nkojts oy miits kajxta, je'e ve'e jetse'e tyúvam mnay'apaamdukajadat ax jo'n atse'e nvaajñ jo'n. ⁴ To'mayji xa atse'e jem nmaadadat ya macedóniait jayu jetse'e to'mayji jay'apaamduka mve'nadat. Pan ve'em xa ve'e kuy'it, xyaktso'otyóndapts aatse'e je'e kajx ku aatse'e to'k joot n'avana jets mtoondupe'e juu' ve'e je Nte'yam chajkp, ka kátsumts je'e ve'e je tso'otyó'nun juu' miitse'e viinm mjayéptap. ⁵ Je'e kajxts atse'e vinkopk njava jets atse'e tunnaajmada je utsta je ajchta jets too'vajkpe'e najkx mku'íxjada jetse'e mputákajadat jetse'e xyakpo'oktat je may meen juu' ve'e mnupaajmtkidu jetse'e xyakmóktat. Ax ve'em tse'e, je may meen juu' miitse'e mpa'kmojktup, apaamdukanits je'e ve'e vye'nat kux ve'eme'e xtsokta, ka je'e kajxape'e ku ve'e xyáktat ka to'k jootap.

⁶ Jaa'myétsta jets pan pane'e vee'nji niipp, vee'nji tse'e dupakmuk; ax pan pan tse'e may niipp, ve'empa tse'e may dupakmojkpa. ⁷ Ve'em xa ve'e to'k jado'k juu' duyákut ax jo'n oy dupayo'oy, ka mejtsjootap jets ka akee'yap, kux tsojkjup je'e ve'e je Nte'yam pan pane'e xoonduk joot juu' duyajkp. ⁸ O'yixjup xa ve'e je Nte'yam jetse'e je maa'yun ooy mtunto'nuxjadat, ve'em tse'e xa'ma kajx xjayéptat juu' ve'e mtukjoojntykadap jetse'e xjaa'kjayéptat may juu' ve'e je jayu mtukputákadap. ⁹ Ve'em ax jo'n je Kunuu'kx Jatyán vya'añ:

Ooy xa ve'e juu' je ayooova jayu dutunma'a,
ka'a tse'e je Nte'yam jyaa'tyókiju je y'oy je'e kajx juu' ve'e tyuump.

Jidu'um tse'e vya'añ.

¹⁰ Ax je'e pane'e dumooyp je jayu je taamt jetse'e duni'ip, jetse'e je y'ajop je y'a'ox duma'a jetse'e dutukjoojntykada, je'e tse'e mmo'ojadap nujom juu' ve'e

mka'ijtu^xjudup j^etse'e duyaknu^yókat juu' ve'e m'íxtup mjaye^jptup, ve'em tse'e xjaye^jptuvat vintso ve'e xtóndat j^e y'oy j^e'e. ¹¹ Nujom juu' jatye'e mtoondup mkoj^tstup, mkunoo'kxjadap tse'e j^e Nte'yam, ax ve'em tse'e m'ó'y-ixjadat j^etse'e j^e jayu ooy j^e putajkin xtunmo'odat. Ku tse'e ve'em nto'numdat, uu'm kajxamda tse'e j^e n'útsamda j^e n'ajchamda j^ets j^e n'útsamda j^e ntsa'aamda j^e Nte'yam dukuko^jtsjadat. ¹² Kux ku xa ve'e mputajkimda j^e Nte'yam j^e jyayu, ka j^e'ejyap tse'e nmo'yumdup juu' ve'e ka'ijtu^xjudup, nay ve'empa ve'e j^e Nte'yam ooy dutunkuko^jtsjadat. ¹³ Ku miitse'e xputákada j^e Nte'yam j^e jyayu juu' ve'e tsuunidup jem Judea, yaknu^ke'xnatáka tse'e tyánut j^ets mjaanchja'vidupe'e j^e oy kats j^e oy ayook, j^e Jesucristo j^ye'e, j^e m'oy jáyuvín kajxta tse'e j^e'e maatta xtukmaatjaye^jpta juu' ve'e m'íxtup mjaye^jptup j^ets anañujoma j^e jayu maatpa. ¹⁴ Ax mnutsap^kótsjadapts miits j^e'e ve'e j^etse'e ooy mtuntsókj^adat ku ve'e du'íxtat j^e maja maa'yun juu' ve'e j^e Nte'yam tutyo'nuxjada miits kajxta. ¹⁵ ¡Yakkuko^jtsjip xa ve'e j^e Nte'yam j^e maja maa'yun kajx juu' ve'e xtoojnimdu, j^e maa'yun juu' ve'e j^e ayook kayakpaatp vintso ve'e yakko^jtsva'atsut!

10

J^e kutojkun juu' ve'e j^e Pablo jyaye^jp kux j^e kukátsiva j^e'e ve'e

¹ Ats, j^e Pablo, ve'em ax jo'n j^e Cristo j^e nuu'k aaj j^e nuu'k jo^t dujayep jo'n, ve'emts ats miitse'e nmunoo'kx-tukta. Ve'eme'e j^e jayu vya'añ j^ets ja'vip tsá'kip atse'e ku atse'e n'it miits maatta; ax kuts atse'e jékum n'it, van'itji atse'e nnayjávaja j^ets ats miitse'e juu' ntuknaaj-mada. ² Nmunoo'kxtktupts ats miitse'e j^ets ka'a atse'e x'akee'yadat j^ets atse'e nyaknu^ke'xnatákat vintso atse'e j^e mákk aaj j^e mákk jo^t njayep ku ats miitse'e najkx

nku'ixta, ve'em ax jo'n atse'e nvinmay jets atse'e n'ítut jeja je jayu vyinkujk pan pan jaty atse'e xnuvampejtup, juu' ve'e vaandup jets ve'em atse'e juu' jaty ntun nkats ax jo'n pan pan jatye'e je naxviijnit je kyo'oy je'e dumaatnavyaa'njudup. ³ Oyam aatse'e njoojntyka yaja naxviijn, n'amaadaaguipts aatse'e pan pan jaty aatse'e xtso'oxpajktup, ka ve'emap ax jo'n pan pan jatye'e je naxviijnit je kyo'oy je'e dumaatnavyaa'njudup. ⁴ Kux je'e juu' aatse'e ntuk'atso'oxtuump, ka je naxviijnit je'epts je'e ve'e, je Nte'yam aatse'e je makkin xmooyp jets aatse'e nyakkutoki nujom juu' jatye'e je Nte'yam dutso'oxpajktup, ⁵ ntuk'ixpts aatse'e je jayu joma ve'e dukapaa'ty dukah'akeega je vinma'yun juu' ve'e ka ve'emap, nyakvintókip aatse'e juu' jatye'e dunupojtuktup jetse'e je Nte'yam kyayak'ixat. Nujom juu' jaty vinma'yun aatse'e mpuump jem je Cristo y'am kya'm, ve'em tse'e yakkatsapákut. ⁶ Ax ku tse'e oy mkatsapáktat, apaamdukanits aatse'e n'it jets aatse'e je tsaachpaatun mpaajmjadat anañujoma pan pan jatye'e kakatsupajktup.

⁷ Tun koojyji xa ve'e juu' myakjávajada pan vintso ve'e juu' x'a'ixtukta. Pan jem xa ve'e juu' ve'e nayja'vijup jets je Cristo je jyayu je'e ve'e, va'an tse'e dupayo'oyu jets ve'em ax jo'n je'e, nay ve'empats aatse'e n'ijtpa je Cristo je jyayu. ⁸ Ax óyamts atse'e njaa'knatyukmájaja je kutojkun juu' atse'e njajejpp, ka'ats ats je'e ve'e ntuktsó'otyún, kux je Maja Vintsán aatse'e xmooy ya kutojkun je'e kajx jetse'e je jayu myakkpáktat je jaanchja'vin kajx, ka je'e kajxap jets aatse'e je jayu nyakvintókidat. ⁹ Ka'a tse'e xvinnmáydats jets n'atsa'agavaandup ats miitse'e ku ve'e nnujáyada. ¹⁰ Jem xa ve'e juu' ve'e vaandup jets mak atse'e je kutojkun mpum jets je oy vinma'yun maat atse'e ku atse'e je jayu nnujaya, ax kuts atse'e n'it je jayu maat, yónuk aaj yónuk jootts atse'e jets ko'oy jávum

je'e ve'e vintso atse'e nkats. ¹¹ Ax je jayu pan pane'e ve'em vaandup, va'an tse'e dunujávada jets ve'em ax jo'n ats miitse'e nnujávada ku atse'e nka'it miits maatta, nay ve'empats atse'e nkojtspat ku atse'e n'it miits maatta.

¹² Ka'a xa atse'e nnayávaja jets atse'e nnatyukmu'íxajajats maat pan pan jatye'e viinm nakyukojsijidup. Tyuktoonduvamts je'e ve'e ku ve'e juu' dukavinmótuda, je'e kajx tse'e ñatyukmu'íxajada to'k jado'k jetse'e ñaajk'akijpxajada. ¹³ Ka'a xa atse'e nnatyukmájaja juu' atse'e xkatukkadaakp; je Nte'yam atse'e xkijpxjip joma vaat atse'e juu' ntun, ax jem paatpats atse'e xmoogy jets atse'e ntónut joma ve'e miitsta. ¹⁴ Ku atse'e ve'em nxoonduk, ka'ats atse'e mpítsum joma vaat atse'e xtukkada'aky, kux ats miitse'e mutoo'vajkp nyaknajxjidu je oy kats je oy ayook, ats tse'e mutoo'vajkp nvaajnjidu je Cristo jye'e. ¹⁵ Ka'ats ats je'e ve'e nnatyukmájaja juu' ve'e je viijnk jayu tudutonda, ve'em ax jo'n ats je'e ve'e viinm kuntuujn jo'n; ax je'ets atse'e n'a'ixp jets namvaate'e je mjaanchja'vinda ñuyoka, ve'em tse'e ñuyókat joma vaat atse'e njaa'któnut, ¹⁶ atse'e n'avánat je oy kats je oy ayook je itta juu' ve'e nuntun jékum jem tsov joma ve'e miitsta. Ku atse'e ve'em ntónut, ka'ats atse'e nnatyukmájajat je'e juu' ve'e je viijnk jayu tudutonda.

¹⁷ Pan pan tse'e namyajavaajnjup, nuyojk oyts je'e ve'e jetse'e je Maja Vintsán duyakmájat duyakjaanchat. ¹⁸ Kux je jayu juu' ve'e kuvuk taamp jeja je Nte'yam vyinkujk, ka je'epts je'e ve'e juu' ve'e viinm nay'oñukojsijup, je'e je'e ve'e juu' ve'e je Maja Vintsán oñukojsijup.

11

Je Pablo jets je'eda pan pan jatye'e natyijjudu kukátsivada

¹ ¡Nvaat xa miits je'e ve'e xmuténadat ku atse'e vee'n nkats juu' ve'e ka víjap! Pan oyvintsova xa atse'e juu'

nkats, mmuténadapts miitse'e to'k aaj. ² Ejkjup xa atse'e miits kajxta, je ejkun juu' ve'e je Nte'yam kajx. Ve'em xa atse'e ax jo'n je jayu juu' ve'e to'k je kiixuta'ax duyajkp jetse'e dupákut to'kji je vajutyajk. ³ Je'ets atse'e nvin-maayp ku ve'e mnunyakvinmama'atjadat jetse'e to'k aaj to'k joot xkoo'ktsojktinit je Cristo, ve'eme'e mjajttuvat ax jo'n jyajty je Eva ku ve'e je tsaa'n vyin'aa'nji. ⁴ Mkuvajktup xa ve'e pan pan jatye'e je'ydup jetse'e mva'nuxjada juu' ve'e tyijtip jets je Jesús je'e ve'e jye'e. To'k joot tse'e xkuvakta juu' ve'e tyijtip jets je Espíritu Santo je'e ve'e jye'e jets je ayook juu' ve'e tyijtip jets je oy kats je oy ayook je'e ve'e. Ax je'e juu' ve'e tyun'ava'nidup, ka je'epts je'e ve'e je Jesús jye'e, ka je'epts je'e ve'e je Espíritu Santo jye'e, nay ka'avats je'e ve'e je oy kats je oy ayook. Je Jesús jye'e, jets je Espíritu Santo jye'e, jets je oy kats je oy ayook, je'ets je'e ve'e juu' miitse'e mkuvajktu ku aats miits je'e ve'e nvaajnidi. ⁵ Ve'em xa atse'e njanayjávaja jets ka'a atse'e nkatunnúmájiva ax jo'n je'e juu' miitse'e mtijtip maja kukátsivada. ⁶ Oyam xa atse'e nyaktij jets ka'a atse'e juu' n'okyats, nnuja'vinupts atse'e juu' atse'e nkajtsp. Nyaknuke'xnatajki aats ya'a ve'e anañujoma kajx juu' aatse'e ntoon nkojts ku aatse'e n'ijit miits maatta.

⁷ ¿Jadi tokin ats vine'e ntoon ku ats miitse'e nvaajnidi je oy kats je oy ayook jets ka'a ats miitse'e je putajkin n'amótudi je'e kajx? Naajkpi'kiju xa atse'e jets miitse'e ve'em yakmaja m'íttat. ⁸ Nkuvajk xa atse'e je meen juu' atse'e je viijnk jaanchja'viva xmooydu jets atse'e ve'em nyaktónut ku ats miitse'e nvaajnidi je oy kats je oy ayook. ⁹ Ku atse'e n'ijit miits maatta jets atse'e xkatih'ijitja vye'na, ni tíats ats miitse'e nka'h'amótudi jets atse'e juu' xmo'o-dat. Ya utsta ya ajchta juu' ve'e yaja macedóniait y'it jaat tsoo'ndu jetse'e jem jye'ydi, ya'ats atse'e xmooydu juu' atse'e xka'ijtji, ax ve'emts atse'e x'o'yixji jets ats miitse'e

nkah'atsooxti. Ve'emts atse'e njaa'któnut. ¹⁰ Ve'em ax jo'n atse'e je Cristo xtuknujava je tyuv je'e, ni pánats atse'e xkapajkjat ya xoojntkun jem nujom acáyait y'it jootm. ¹¹ ¿Tyajxts ats vine'e ve'em nkats? ¿Jadi ka'a ats miits vine'e ntsokta? Ñuja'vip xa ve'e je Nte'yam jets ntsojktup ats miitse'eda.

¹² Juu'am atse'e ntuump, njaa'któnuupts ats je'e ve'e, ve'em tse'e kya'o'yixjadat je'e pan pan jatye'e du'ixtidup pan ti ve'e tyuk'akótstap jetse'e ñatyijjadat jets ve'eme'e tyoonduva ax jo'n ats. ¹³ Taayts je'e ve'e jets je kukátsiva je'e ve'eda, je vin'aa'mpa xa je'e ve'eda, ve'eme'e ñapyám-jada ax jo'n je Cristo je kyukátsiva kuy'ijtti jo'n. ¹⁴ Ka'ats je'e ve'e tyuk'atúvuma, kux viinme'e je Satanás ñapyumju ax jo'n je Nte'yam je y'aangeles kuy'ijt jo'n. ¹⁵ Ax je'e kajx tse'e kyayaktuk'atúva ku ve'e je'e pan pan jatye'e ijttup jem je Satanás y'am kya'm, je'e tse'e napyajmjudup ax jo'n je'e juu' ve'e dutoondup je y'oy je'e. Tsaachpaattin-uupts je'e ve'eda, ve'em ax jo'n dūvinmátsjada, je'e kajx juu' jatye'e tyoondup kyojtstup ka óyap.

Vintsq je Pablo chaachpaaty

¹⁶ Jado'k nax xa atse'e nva'añ: Ni pana ve'e kyavinmáyt jets ka víjap atse'e. Ax pan ve'emts miitse'e mvinmayda, maso'oktats ats to'k aaj jets atse'e nkótsut ax jo'n to'k juu' ve'e ka víjap, ve'emts atse'e vee'n nmamyáji-juvat. ¹⁷ Ka je Maja Vintsánaps atse'e je vinma'yun ve'em xmooyp ku atse'e ve'em nkats, ve'em atse'e nkats ax jo'n to'k juu' ve'e ka víjap ku atse'e nnamyájaja. ¹⁸ Jeja xa ve'e numay pan pan jatye'e namyájijidup je naxviijnit jye'e kajx. Va'ants atse'e dūnamyájijuva. ¹⁹ Kuvijts miitse'e mnayjávajada. ¡Mnayja'vijidup tse'e jetse'e xmuténadat pan pan jatye'e ka víjap! ²⁰ Mkuvajktup xa miitse'e pan pan jatye'e m'akee'yijidup, pan pan jatye'e mpajkxjudup

juu', pan pan jatye'e mmu'ukvin'ixjudup, pan pan jatye'e namyájjidup, pan pan jatye'e mjomtoojnjjudup mtitoojnjudup. ²¹ Pan miitsts atse'e xtuknaajmavaandup je'e kajx ku atse'e ve'em nkatuujn ku atse'e nve'na miits maatta, nkuvujkpts atse'e jets atse'e nkatuujn ax jo'n je'eda. Ka'a atse'e ve'em ntuujn je'e kajx ku atse'e ve'em nkanayjávaja.

Ax pan vintso tse'e je viijnk makk aaj makk joot ñayjávajada jetse'e ñamyájajadat, ve'emts atse'e nnayja'vijuva, óyam atse'e nkats ax jo'n to'k juu' ve'e ka víjap. ²² ¿Hebreo jayu je'e ve'eda? Hebréovit jáyuvats atse'e. ¿Israeejlit jayu je'e ve'eda? Israeejlit jáyuvats atse'e. ²³ ¿Myutoondup myupajktupts je'e ve'e je Cristo? Ax nuyojkts atse'e je Cristo nmutún nmupuk jets ni ka'a ve'e je'eda. Ku atse'e ve'em nkats, ve'emts atse'e nkats ax jo'n to'k juu' ve'e ka víjap. Nuyojk xa atse'e ntun jets nuyojkts atse'e nyakpoxuntakpum je Cristo kajx jets ka'a ve'e je'eda. May náxanits atse'e nyakvap jets may náxani atse'e jem oo'kun am n'it. ²⁴ Mugoock naxts atse'e je israeejlit jayu xmooy je tsaachpaatun ku ve'e je jayu yakvap ii'px maktaaxtojt ka'aj. ²⁵ Toojk naxts atse'e nyakkup vajp, to'k naxts atse'e nyaktsaka'ch, toojk nax tse'e ñajaa'njini je baarcoda joma atse'e nve'na jets atse'e to'k xaaj to'k tsooj n'ijt jem maaxy najootm, ²⁶ may naxts atse'e jeja na'aajy too' aajy n'ijt, nmuténits atse'e je aja'vin je atsa'kin jem maja najootm, nmuténivats atse'e je aja'vin je atsa'kin joma ve'e je mee'tspa, nmuténivats atse'e je aja'vin je atsa'kin jeja ats nmu'israeejlit jayu akujk jets jeja je'e akujk pan pan jatye'e ka je'epa, nmuténivats atse'e je aja'vin je atsa'kin jem kajpun kajxm, jem vinva'ajts it kajxm, jets jem maaxy najootm, nay ve'empa tse'e jeja jayu akujkta pan pan jatye'e natyijjudup utsta ajchta jets utsta tsa'ada. ²⁷ Nmuténits atse'e

je toonk jets je tsaachpaatun, may naxts atse'e nkamaaj, nmuténits atse'e je yooj jets je taatsa, may naxts atse'e n'ayooji n'axaaji, nmuténits atse'e je xox, nmuténivats atse'e ku atse'e je vit je xox xka'ijtti.

²⁸ Ax ka tun je'ejyap tse'e, xa'ma kajxts atse'e nvin-mayda nujom pan pan jatye'e dujaanchja'vidup je Jesucristo. ²⁹ Pan jem xa ve'e je jayu juu' ve'e je yónuk aaj je yónuk joot dujajejptup, ve'emts atse'e njava jets viinm atse'e je yónuk aaj je yónuk joot njayep; pan yaktokintoondup tse'e je jayu, ooyts atse'e ntun'ekju. ³⁰ Pan namyájaja tse'e dutsak, namyájajapts atse'e je'e kajx juu' ve'e duyaknuxe'xnatajkip vintso atse'e je yónuk aaj je yónuk joot njayep. ³¹ Je Nte'yam, je Maja Vintsán Jesucristo je Tyee', juu' ve'e xa'ma kajx yakmaja yakjaancha ijtp, ñuja'vipts je'e ve'e jets tyúvam atse'e juu' nkats. ³² Ku xa atse'e n'ijit jem damaascovit kyajpun kajxm, van'it tse'e je kajpun yakkutojkpa juu' ve'e je yakkutojkpa Aretas kya'mip, je'e tse'e dupaam je tojpa jetse'e du'ix'ijtti je kajpun naa'páts aka'a jets atse'e kuxmajtsti. ³³ Ax jem tójumts atse'e je jaanchja'vivatajk xnasta'yidi jem ventana am tsov joma ve'e je kajpun naa'páts, jets atse'e nkeek.

12

Juu' ve'e je Pablo yak'ixju

¹ Ka'a xa ve'e je jayu tyo'nuxju ku ve'e je jayu viinm ñay'oñukótsaja. Qyam tse'e vye'ema, nkótsupts atse'e juu' atse'e je Maja Vintsán xtuk'ix jets juu' atse'e xtukyaknuxe'xnatajki. ² N'ixa xa atse'e to'k je yaa'tyajik juu' ve'e to'k muk ijtp je Cristo maat. Makmajkts joojnt itanits je'e ve'e yakvav jem mutoojk tsapjootm. (Ka'ats atse'e nnujava pan je ñi'lx je kyopk maat yakvaajv uk pan ka'a, je Nte'yame'e dunuja'vip.) ³ Ax nmuja'vipts

atse'e jets je yaa'tyajk, ka'a atse'e nnujava pan je ñi'kx je kyopk maat uk pan ka'a, je Nte'yame'e dunuja'vip, ⁴je'e tse'e yakvoov joma ve'e je Nte'yam je jyayu dujaajna dutajka jetse'e du'amotunajxy je kats je ayook juu' ve'e ka'o'yip jetse'e yakkojtsva'atsut jets ka'a ve'e je Nte'yam duyakjaty jetse'e du'avánat. ⁵Kunnamyájaja xa atse'e to'k je yaa'tyajk kajx ax jo'n je'e, ax ka'ats atse'e viinm nmamyájaja, je'e kajxji ve'e vintso atse'e je yónuk aaj je yónuk joot njayep. ⁶Pan ats tse'e kuntsak jets atse'e nnay'oñukótsajat, ka tónajyapts je'e ve'e, kux je'ejyji atse'e kunkats juu' ve'e tyúvam. Ax ka'ats atse'e ve'em ntun, ve'em tse'e ni pana kyavinmáyuť jets njaa'knúmájip atse'e nuyojk jets ka'a ve'e ax jo'n atse'e x'ix ukpu du'amotunaxy juu' atse'e nkajtsp.

⁷Ax ats tse'e je yaa'tyajk juu' ve'e yakvoov jem mu-toojk tsapjootm. Kux ooye'e dutunnumaja juu' atse'e xyak'ix, je'e kajxts atse'e nyakpaajmji juu' ve'e ats ya nni'kx ya nkopk makk duyaktsaachpaatp, je'e juu' ve'e je Nte'yam yakjajtyp jets atse'e je Satanás xyaktsaachpaa'ty, ve'emts atse'e nkanamyájajat viinm. ⁸Toojk náxanits atse'e n'amotu je Maja Vintsán jets atse'e xpajkjat juu' ve'e ats ya nni'kx ya nkopk makk duyaktsaachpaatp. ⁹Ax jidu'umts atse'e je Maja Vintsán xnuujmi: "Mtukjotka-da'akup xa ve'e je maa'yun juu' ats mitse'e ntoojnjip, kux nuyojk oy xa ve'e ñuke'xnatáka ats je nmakkin ku ve'e je jayu je yónuk aaj je yónuk joot dujayep." Jidu'umts atse'e xnuujmi. Je'e kajxts atse'e nuyojk nxoonduk ku atse'e je yónuk aaj je yónuk joot njayep, kux ku xa atse'e je yónuk aaj je yónuk joot njayep, van'it tse'e je Cristo je myakkin y'it yam ats nja'vin kajxm. ¹⁰Je'e kajxts atse'e nxoonduk ku atse'e je yónuk aaj je yónuk joot njayep, ku atse'e je jayu xvinkojtspét, ku atse'e juu' xka'ijtja, ku atse'e je jayu xjomtún xtitún, ku atse'e juu' nmutena. Nujomts ats ya'a

ve'e xoonduk joot nyaknaxy je Cristo kajx. Kux ku xa atse'e njayep je yónuk aaj je yónuk joot, nuyojkts atse'e je Nte'yam je makkin xma'a.

Ku je Pablo duvinmaajy je y'utsta je y'ajchta maat je y'utsta je cha'ada jep Corinto

¹¹ Ka víjap xa atse'e ku atse'e viinm nmay'oñukót-saja; ax miitsts atse'e tux'akee'yada jets atse'e ve'em ntun. Miits xa atse'e kux'oñukótsada, kux ka'a atse'e nkatunnumájiva ax jo'n je'eda juu' ve'e mtijtip maja kukátsivada, óyamts ats miitse'e xjávada jets nmupánip atse'e. ¹² Je'e juu' atse'e ntoon ku atse'e nve'na miits maatta, je mújit nuja'vin, je majin, jets je mújit atuva, je'e tse'e duyaknuke'xnatajkip jets je kukátsiva atse'e. Ve'emts atse'e jem ntuujn óyame'e je jayu dutso'oxpujk je ayook juu' atse'e je jayu nvaajnjp. ¹³ Vanxúpam ats miitse'e ntoojnjidi ku atse'e n'ijit miits maatta ax jo'n atse'e ntoojnjada je viijnk jaanchja'vivatajкта; je'ejyji ve'e ka'a ats miitse'e ti putajkin xmooydi. ¡Mee'kxjadats atse'e to'k aaj ku ats miitse'e je putajkin nkah'amótudi!

¹⁴ Apaamdukats atse'e uxyam jets ats miitse'e mutoojk nax najkx nku'ixta, ax ni vinxúpats ats miitse'e nkah'at-so'oxtat. Ka je'epts atse'e n'ixtip juu' miitse'e m'ixtup mjayejptup, je'e ve'e jetse'e oy m'ijttinit je Cristo maat. Ve'em xa atse'e ax jo'n je mtee'da kuy'ijit jo'n, je'e kajx ku ve'e xjaanchja'vi'ukvaandi je Jesucristo ku ats miitse'e ntukmukojtsti je oy kats je oy ayook. Ve'eme'e dutsak jetse'e je ónuk tee' je ónuk taak duyakjoojntykadat je y'ónuk, ka je'epe'e jetse'e je pi'k ónuk je tyee' je tyaak duyakjoojntykadat. ¹⁵ Ax ve'em tse'e, to'k aaj to'k joot atse'e n'ixta vintso ats miitse'e mputákadat, nayja'vijupts atse'e jets ats miitse'e nku'oo'kakat pan miits je m'o'yin kajxta ve'e kuy'it. Ve'emts atse'e nnayjávaja óyam tse'e

2 Corintios 12:16 32 2 Corintios 12:21

kye'ex jets ku ats miitse'e nuyojk ntsokta, vee'njits ats miitse'e xtsokta.

¹⁶ Ax mnuja'vidupts miitse'e jets ni pana ve'e miitsta ats nka'h'atsuux. Ax to'mayji tse'e jem juu' ve'e vaandup jets va'ajts kutaay atse'e jets ats miitse'e tunvin'aa'nda.

¹⁷ ¿Nvin'aa'ndu ats miits vine'e je jayu kajxta juu' ats miitse'e ntuknukejxtu? ¹⁸ Nmunoo'kxtk xa atse'e je Tito jetse'e najkx mku'ixjada, jets atse'e nkejx to'k je n'út-samda je n'ajchamda juu' ve'e myaadi. ¿Mvin'aa'njudu vine'e je Tito? ¿Jadi ka'a aats vine'e numejtsk kijpx joot kijpx ja'vin juu' ntun nkats?

¹⁹ ¿Ve'em miitse'e mvinmayda jets nay'oñukojsi-jup atse'e jeja miits mvinkujkta? Ax ka'ats je'e ve'e vye'ema. Ve'emts atse'e nkats to'k muk je Cristo maat jets jeja je Nte'yam vyinkujk. Miitsta, juu' atse'e ooy ntuntsojktup, ve'em atse'e nkats jetse'e nuyojk xjaanchjavadat je Jesucristo. ²⁰ Je'e xa atse'e nvinmaayp ku ats miitse'e najkx nku'ixtinuva, to'mayji ats miitse'e nkapaa'ttat ax jo'n atse'e ntsak, van'litts ats miitse'e je tsaachpaatun mpaajmjadat je ka óyap kajx juu' ve'e mtoondup, ve'emts ats miitse'e xkapaattuvat ax jo'n miitse'e xtsokta. Nvinmaayp xa atse'e ku ve'e to'mayji nakyojtsvintsoojvup mve'nadat ku atse'e jem nje'yat, namyu'ejkjudup, mkanachojkjudup, pajkva'kxy mve'nadat, akotsutoonkidup, napyakojsjudup, nutúvidup, mjomtsuunidup mtitsuunidup mve'nadat. ²¹ Nvinmaayvap xa atse'e ku ats miitse'e najkx nku'ixtinuva jets atse'e to'mayji je Nte'yam xyaktso'otyónut miits kajxta jets ats miitse'e numay nmuya'axtat, je'e ve'e ku miitse'e jem numay juu' ve'e tokintoondup jetse'e dukaton'atúvada je kyo'oy je'e juu' ve'e tyoondup, je'e ve'e ku ve'e je navyajkun duyakvintsa'kintókida, ku ve'e je kats dutukmaatjayépta je yaa'y je ta'ax juu' ve'e ka púkap

jjayejptup, jets ku ve'e juu' oyvintsova dutonda dukotsta.

13

Juu' ve'e je Pablo kyojtsjidu je jaanchja'vivatajk jep Corinto

¹ Ya'ats je'e ve'e ku ats miitse'e najkx nku'ixta mutoojk nax. Ax kuts atse'e nje'yat, van'litts atse'e juu' jaty n'ixut nmujavat, ve'em vintso ve'e yakkats ku ve'e numejtsk ukpu nutoojk dunukojspe'tta je ayook. ² Ku ats miitse'e ojts nku'ixta mumejtsk nax, juu'ts atse'e nvaajnjidu pan pan jatye'e tokintoondup jets nuvinxupe'e jem jyaa'k'itta, nay vanxupjyams ats miitse'e nvaajnjidinuva. Ku ats miitse'e jado'k nax najkx nku'ixtinuva, ka'ats atse'e ntukmo'ottat pan pan jatye'e katokinton'atuvidup. ³ Van'it tse'e x'ixtat xnujavadat jets kojtspe'e je Cristo ats kajx. Ax je Cristo, ka'ats je'e ve'e je yonuk aaj je yonuk joot mtukpayo'oyjada, makts je'e ve'e y'it miits maatta. ⁴ Oyam xa ve'e je Jesucristo dukayaknuke'xnatajki jets ooye'e je makkin dutunjayep ku ve'e cryuuzpejt, joojntykipts je'e ve'e uxym je Nte'yam je myakkin kajx. Nay ve'empats atse'e, je'e ve'e ku atse'e to'k muk n'it je Cristo maat, ka'ats atse'e nyaknuke'xnataka je makkin juu' atse'e njayejpp. Oyam tse'e vye'ema, je Cristo je myakkin kajxts atse'e njoojntyka jets atse'e ntounut nkotsut juu' ve'e tsojkjup miits maatta.

⁵ Payo'oyda miitse'e viinm pan tyuvame'e xjaanchjavadada je Jesucristo. ¿Ka'a miitse'e xnujavada jets je Jesucristo ve'e ijtp jem mja'vin kajxmda?, je'ejyji je'e ve'e jets ka'a ve'e koojyji mnatyijjada jets mjaanchja'vidupe'e. ⁶ N'a'ixpts atse'e jetse'e xnujavadat jets ntuump nkajtsp aatse'e juu' ve'e je Nte'yam chajkp. ⁷ Nmunoo'kxtkpts atse'e je Nte'yam jets ka'a miitse'e xtondat juu' ve'e ka oyap; ka je'e kajxap je'e ve'e jetse'e tyunke'xukut jets ntuump nkajtsp atse'e juu' ve'e je Nte'yam chajkp, je'e

atse'e ntsajkp jetse'e xtóndat juu' jatye'e oy, óyame'e je jayu vya'añ jets ka'a atse'e ntun nkats juu' ve'e je Nte'yam chajkp. ⁸ Kux ka'a xa ve'e n'amaadaaguimdat pan ntso'oxpajkumdupe'e je tyuv je'e, n'amaadaaguim-dapts uu'me'e ku ve'e nto'numda je tyuv je'e. ⁹ Paatyts atse'e nxoonduk ku atse'e n'it yónuk aaj yónuk joot jets miitse'e mak m'itta to'k muk je Cristo maat. Ijtppts atse'e je Nte'yam nmunoo'kxtuk jetse'e m'ijttinit tum oy tum va'ajts. ¹⁰ Jidu'um xa ats miitse'e nnujáyada namka'ana ats miitse'e najkx nku'ixta. Ax kuts atse'e jem nje'yat, ve'emts atse'e ya nkutojkun nkamakpámút, ya kutojkun juu' atse'e xmooy je Maja Vintsán jets ats miitse'e mak nyak'ijttinit to'k muk je Cristo maat, ka je'e kajxapts atse'e xmooy jets ats miitse'e nyakvintókídat.

Ku je Pablo kyojtskukajxini

¹¹ Utsta ajchta utsta tsa'ada, kojtskukajxinupts atse'e. Je Dios maat tse'e mtaandini. Íxtada je'e juu' ve'e myaktánjadap oy jets va'ajts, kutyonda juu' ats miitse'e ntuknuja'yidup, nayávajada to'k jado'k, joojntykada oy joot. Pan mtoondup tse'e ve'em, m'ijttinupts miitse'e je Nte'yam maat. ¹² Nachee'njada to'k jado'k je tsojkun maat je Maja Vintsán kajx. ¹³ Máyame'e je Dios mkejxujada je utsta je ajchta jets je utsta je tsa'ada anañujoma.

¹⁴ Je Maja Vintsán Jesucristo tse'e mkunoo'kxjadap, je Nte'yam tse'e dupámup jem mja'vin kajxmda je tsojkun, je Espíritu Santo maat tse'e m'ijttinit nuto'k nuto'k anañujoma miitsta.

Yá'a tse'e je nam kojstán juu' ve'e je Nte'yam_
 xyaktaajnjimdu je nMaj Vintsánamda Jesucristo kajx
 New Testament in Mixe, Totontepec (MX:mto:Mixe, Totontepec)
 copyright © 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Totontepec Mixe, (Mixe, Totontepec)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Totontepec [mto], Mexico

Copyright Information

© 1989, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Totontepec

© 1989, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16
